

N:o 131.

Af herr **A. Olsson** i Mårdäng, om skrifvelse till Konungen angående åtgärder till skydd mot de faror för det allmänna hälsotillståndet, som kunna föränledas af vissa slag af fabriksdrift.

Vid 1902 års riksdag väcktes inom Riksdagens Andra Kammare motion (n:o 32), hvori hemställdes om skrifvelse till Kungl. Maj:t med anhållan om »sådana förändringar uti hälsovårdsstadgan den 25 september 1874, i hvad densamma afser allmänna hälsovården på landet, att kommunalnämnden tillerkännes rätt att med kraftigare och effektiva medel ingripa till skydd mot de faror för hälsotillståndet hos människor och djur, som särskildt genom vissa på senare tid uppkomna slag af fabriksdrift uppstått.»

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 2, till hvilket motionen hänvisades, yttrade i sitt utlåtande (n:o 9) bland annat följande: »Det lider enligt utskottets förmenande intet tvifvel, att de af motionären påpekade missförhållandena äro af sådan art och omfattning, att de tarfva ett snart och kraftigt ingripande från statsmakternas sida. I olika delar af landet klagas öfver, att vissa slag af fabriker förstöra både luft och vattendrag, och den målande och dystra skildring, som innehålles i ofvan återgifna, af fiskeriassistenten Wahlberg å ämbetets vägnar afgifna berättelse, äger nog sin motsvarighet i åtskilliga delar af landet.

Enligt hvad utskottet har sig bekant, är det i synnerhet de kemiska trämassefabrikerna, som i detta afseende spela en bedröflig roll. Af dessa fabriker finnas, som bekant, två slag, af hvilka sulfat-cellulosafabrikerna

förörena luften genom illaluktande gaser och sulfit-cellulosafabrikerna vattendragen genom väldiga kvantiteter affalls-lut, som innehåller svafvelsyrlighet och ofta äfven fibrösa ämnen. De stinkande ångorna från *sulfatfabrikerna* förpesta luften på vida områden, och som belysande exempel i detta afseende vill utskottet påminna därom, att i Norge anläggningen af dylika fabriker ledt till rättegångar, anhängiggjorda af i trakten boende personer. Beträffande de obehag och missförhållanden, som på många håll följa med *sulfitfabrikerna*, hänvisar utskottet till fiskeriasistenten Wahlbergs ofvan återgifna berättelse, som i sanning talar för sig själf.

Äfven järnverken och sockerbruken lära medföra liknande olägenheter, om ock ej i samma grad som trämassefabrikerna.

Att här föreligger en fråga, som kräfver sin lösning, synes utskottet oemotsägligt.»

Att utskottet detta oaktadt icke kunde tillstyrka bifall till berörda motion berodde därpå, att utskottet kom till den öfvertygelsen, att någon förbättring uti ifrågavarande förhållanden ej skulle vinnas genom den åtgärd, motionen afsåg.

Vid ärendets föredragning i Andra Kammaren (se Andra Kammarens protokoll, band III, häft. 36, sid. 56) framhöllo representanter från olika delar af landet behovet af kraftiga åtgärder mot de öfverklagade missförhållandena på förevarande område, men i likhet med utskottet kunde man ej finna hvad motionären föreslagit tillfyllestgörande, hvarför utskottets afstyrkande hemställan af Andra Kammaren bifölls.

Af denna redogörelse för ifrågavarande ärendes behandling vid fjolårets riksdag framgår, att goda skäl föreligga för detsammas upptagande till ny behandling.

I fråga om behovet af skyddsåtgärder mot berörda olägenheter vill jag endast nämna, att i min hemort spörjes allmän klagan öfver de illaluktande gaser, som från tvenne *sulfatfabriker* spridas vida omkring. Under den varma årstiden och särskildt vid fuktig väderlek, men i all synnerhet mot kvällarne, är stanken mycket obehaglig och vid sistnämnda tid nästan olidlig. Att efter en varm och kvalmig dag öppna dörrar och fönster för att låta ren och frisk luft cirkulera genom boningsrummen kan under dylika förhållanden aldrig komma i fråga; det vore att göra dem i det närmaste obeboeliga.

Det kraftiga ingripande från statsmakternas sida, som Andra Kammarens tillfälliga utskott ansåg af behovet påkalladt och i hvilket afseende jag till fullo delar utskottets uppfattning, synes mig böra ske först

sedan nöjaktig utredning rörande såväl omfattningen af olägenheterna i fråga som ock hvilka åtgärder böra ifrågakomma för att undanröja desamma blifvit verkställd. Därför synes mig lämpligast att ärendet i hela dess omfattning af Riksdagen öfverlämnas till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och därpå grundadt förslag till de åtgärder, som anses erforderliga.

Jag föreslår alltså,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, hvilka åtgärder må anses erforderliga till skydd mot de faror för hälsotillståndet hos människor och djur, som särskildt genom vissa på senare tider uppkomna slag af fabriksdrift uppstått, samt till Riksdagens pröfning framlägga de förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 4 februari 1903.

And. Olsson,

Märdäng.
